

Notaoverleg IBO Klimaat – 17 april 2023

De NVDE verwelkomt het [Interdepartementale Beleidsonderzoek \(IBO\)](#) naar maatregelen om de nationale klimaatdoelen te realiseren. Het zijn ingrijpende maatregelen. We hebben echter scherpe keuzes nodig om onze economie uitstootvrij en onafhankelijk te maken van fossiele import. De maatregelen dragen kosten met zich mee, maar zijn nog altijd veel goedkoper dan de gevolgen van klimaatverandering en energieschaarste. Het is essentieel dat mensen en bedrijven alle projecten die daarvoor nodig zijn waar kunnen maken. Dat vraagt bijvoorbeeld om veel snellere vergunningen en beschikbaarheid van infrastructuur en vakmensen. Burgers en bedrijven hebben ook financiële ondersteuning nodig om de omslag te kunnen maken. Naast de 'stok' van effectief klimaatbeleid pleiten wij daarom voor 'wortels' voor burgers en bedrijven om de financiële gevolgen draaglijk te houden en zekerheid te bieden. Benut het Klimaatfonds en de inkomsten uit beprijzing om te investeren in de randvoorwaarden, stimulering en het gericht ontzien van burgers en bedrijven.

Bouw investeringszekerheid in richting klimaatdoelen

- Energie- en klimaatbeleid is niet vrijblijvend: we ondervinden dagelijks al de gevolgen van klimaatverandering en van onze afhankelijkheid van fossiele import. Zo snel mogelijk overstappen van grijze naar 'oranje-groene' energie (energie van eigen bodem) slaat twee vliegen in één klap.
- We moeten meer zekerheid inbouwen om de klimaatdoelen daadwerkelijk te halen. Het is goed dat het advies zich concentreert op normeren en beprijzen: daarmee is de kans dat we de doelen daadwerkelijk halen flink groter dan alleen bij inzet van subsidies. Het geld uit het Klimaatfonds is wel hard nodig om normering haalbaar te maken en mensen gericht te ontzien. Normering en beprijzing bieden bovendien de nodige investeringszekerheid voor bedrijven om te bouwen aan de uitstootvrije economie van de toekomst.

Richt de praktische randvoorwaarden in: kortere procedures, energie-infra en vakmensen

Met deze voorstellen krijgt klimaatbeleid tanden. Maar burgers en bedrijven moeten wel in staat zijn om de projecten die tot CO₂-reductie leiden te realiseren. De overheid heeft een rol in het regelen van de randvoorwaarden.

- Er zijn veel snellere doorlooptijden en kortere vergunningprocedures nodig, voor alle typen duurzame projecten en voor energie-infrastructuur. Zie het [brede pleidooi](#) voor een versnelde aanpak.
- De [stikstofimpasse mag geen rem vormen voor de energietransitie](#): geef ruimte aan de bouw van duurzame projecten die op langere termijn zorgen voor structureel minder emissies van stikstof en CO₂.
- Gerichte oplossingen zijn nodig om energie-infrastructuur tijdig gereed te hebben en netcongestie op te lossen, door vooruit te plannen en snel aan de slag te gaan met het [Landelijk Actieprogramma Netcongestie](#).
- Door een planmatige uitvoering kan veel efficiënter gewerkt worden; hierdoor is winst te halen in tijd, geld en inzet van schaarse vakmensen.

- Ook apparatuur en (bouw)materialen zijn schaars. Er zijn concrete plannen nodig waarmee fabrikanten hun productie van warmtepompen, isolatiematerialen en andere spullen kunnen opschalen.
- Veel waardevolle vakmensen die nu in fossiele sectoren werken zullen hun baan verliezen; anticipeer hierop door een ruim transitiefonds beschikbaar te stellen voor om- en bijscholing, zodat deze arbeidskrachten ingezet kunnen worden in de energietransitie.

Neem burgers en bedrijven mee: stok én wortel

- Maak het halen van normering en beprijzing mogelijk door gerichte 'wortels' vanuit het Klimaatfonds, via subsidies en via de terugsluis van CO₂-heffingen. De overheid heeft hier in dit pakket ook ruimte voor: het pakket levert in 2030 zo'n 3,5 miljard aan overheidsinkomsten op uit beprijzing; geld dat gericht kan worden ingezet om groepen die dat nodig hebben te ontzien.
- Zorg voor een aantrekkelijk handelingsperspectief, zoals het structureel verlagen van de energierekening door energiebesparing en verduurzaming en het comfortabeler en schoner maken van wonen en reizen.
- [Investeer in het grootschalig verduurzamen van wijken](#) waar veel mensen in energiearmoede leven. Met het budget dat is uitgetrokken voor het prijsplafond kunnen 1,1 miljoen huizen aardgasvrij worden gemaakt. Door een efficiencywinst van minimaal 20% wordt het voor uitvoerende partijen beter realiseerbaar, tegen lagere kosten en met snellere realisatie.
- Zorg dat iedereen de transitie naar duurzaam kan financieren (door goedkope leningen, gerichte subsidies) of door gericht mensen te ontzorgen.
- In het IBO-rapport wordt vlootnormering voor de zakelijke markt voorgesteld: alle nieuwe zakelijke personenauto's emissievrij per 2025. Een [brede coalitie van werkgevers en grote gemeenten](#) steunt dit voorstel. Zorg ook na 2025 voor de noodzakelijke EV-stimulering en inzet op deelmobiliteit om elektrisch rijden voor iedereen bereikbaar te maken.

Aanvullende voorstellen

Het pakket is behoorlijk compleet. Toch willen we een paar aanvullende suggesties meegeven:

- Zet in op een [afbouwpad van fossiele technieken, in lijn met het recente TNO-rapport](#). Gebruik de aangekondigde Routekaart Verduurzaming Industrie en het Nationaal Programma Energiesysteem om richting te geven aan de toekomst van de industrie. Het IBO-rapport en de [Kamerbrief over het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie](#) geven beide aan dat dat nodig is maar doen het zelf nog niet. Kijk daarbij ook naar het risico op weglek en naar de internationale ontwikkelingen, met name die in Duitsland.
- Stel als onderdeel van de Routekaart een landelijk doel voor elektrificatie in de industrie, zoals eerder aangekondigd in de Prinsjesdagbrief van minister Jetten. Dat geeft richting. Concretiseer dit zo snel mogelijk per

cluster en stem daar de ontwikkeling van de infrastructuur op af. Zet bovendien in op normering van emissievrije installaties in de industrie. Bij de [aanbieding van de concept-Klimaatnota](#) op Prinsjesdag werd 'een normering van o.a. e-boilers' aangekondigd.

- De elektriciteitssector moet richting 2035 nagenoeg CO₂-vrij zijn. Daarvoor is in aanvulling op wind- en zonne-energie CO₂-vrije flexibiliteit en regelbaar vermogen nodig, zo geeft een [TNO-studie](#) in opdracht van de NVDE aan. De overheid is aan zet om te zorgen dat bedrijven dit daadwerkelijk gaan realiseren.
- Een visie over verduurzaming van onze warmtehuishouding plus concrete acties om te versnellen. Overweeg daarbij ook een rol voor houtige biomassa voor het flexibel leveren van warmte. Zorg daarnaast dat de doelstelling voor groen gas (ten minste 2 bcm in 2030) wordt gerealiseerd.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industriector.

Waarom is dit IBO-pakket met klimaatmaatregelen nodig?

In het Regeerakkoord is afgesproken om in 2030 ten minste 55% CO₂-reductie te realiseren. Om dit doel ook zeker te halen, is afgesproken om het beleid te richten op circa -60%. De meest recente Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van PBL komt (met het nu uitgewerkte klimaatbeleid) op gemiddeld -44%. IBO schat in dat de voorgenomen maatregelen die nog niet zijn meegerekend zorgen dat we uitkomen op - 50%. Er is dus 10% extra reductie nodig; dat is 22 Mton.

Waarom laten we het niet bij -55%?

De weerbarstige praktijk van de uitvoering valt weleens tegen. Daarom is het verstandig om beleid te maken voor -60% als je op -55% wilt komen. PBL rekent gemiddeld op 44% reductie maar de 'onderwaarde' komt op -39%. Als het dus tegen zit, kom je ruim 5% lager uit. Met beleid voor -60% creëer je dus een 'buffer' van 5%. Een beleidspakket voor -55% heeft een forse kans om uit te komen op bijvoorbeeld -50%. Mede daarom heeft de Raad van State geadviseerd om beleid te maken dat op basis van de *onderwaarde* genoeg is om het doel te halen.

Is PBL te pessimistisch?

Ervaringen uit het verleden laten zien van niet. Een goed voorbeeld zijn de ramingen die PBL maakte van het aandeel hernieuwbare energie in 2020. In het Energieakkoord was daar een doel van 14% voor afgesproken. Die raming lag altijd lager dan het afgesproken doel. Uiteindelijk is de daadwerkelijke realisatie zelfs lager uitgekomen dan de gemiddelde raming van PBL. Dit ondanks het jaarlijkse pakket met aanvullende maatregelen om dat doel wél te halen. PBL is hier dus eerder te optimistisch geweest.

PBL-ramingen voor het aandeel hernieuwbare energie in Nederland in 2020

Jaar van publicatie raming	Aandeel hernieuwbare energie
2015	12,4%
2016	11,9%
2017	12,4%
2018	12,2%
2019	11,4%
2020 (uiteindelijke aandeel, CBS)	11,5%